

Avvikande globalisering

En teoriprövande studie av samarbetet mellan
terroristorganisationer och organiserad brottslighet i den
globaliserade tidsåldern

Abstract

Crime Terror Nexus studies headed by economists, criminologists, sociologists and anthropologists have studied the growing tendency towards cooperation between networks driven by organized crime and terrorist organizations. This thesis attempts to identify the reasons for this growing cooperation by applying Saskia Sassen's globalization theory from her book *Territory, Authority, Rights: From Medieval to Global Assemblages* and comparing its power of explanation to Rodney Bruce Hall's and Thomas J. Biersteker's theory on private globalized Governance in their anthology *The emergence of private authority in global governance*. The analysis of these two theories is primarily based on the empirical data found by Moises Naím, David J. Whittaker and Carolyn Nordstrom in their efforts to try and explain the effects of globalization on illegal trade and terrorism. Based on the scientific method of qualitative text analysis the result concludes that Sassen's theory has the stronger power of explanation based on its well structured theoretical model and how that in turn helps to explain how cooperation between extra-legal actors are not symptoms of a radical change in their ideological standpoints, but instead the product of similar historical breakpoints and the opportunity they present to the capabilities of these organizations and networks.

Nyckelord: Terrorism, Organized Crime, The Crime Terror Nexus, Sassen, Hall, Biersteker.

Antal ord: 7746

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte.....	2
1.2	Frågeställning	3
1.3	Metod.....	3
1.4	Diskussion av tidigare forskning.....	4
1.5	Källmaterial	5
1.6	Disposition.....	5
2	Teori	6
2.1	Saskia Sassens makt territorium och rättigheter.....	6
2.1.1	Globala, nationella och subnationella dynamiker.....	6
2.1.2	Kapaciteter.....	7
2.1.3	Brytpunkter.....	7
2.1.4	Strukturerande logiker.....	7
2.2	Hall/Bierstekers privatstyre under globalisering.....	8
2.2.1	Legitimerandet av makt via domäner och politiska frågor.....	8
2.2.2	Moral authority.....	9
2.2.3	Illicit authority.....	9
3	Bakgrund och förtydliganden	10
3.1	Globaliserat samarbete	10
3.1.1	Nätverk noder och svarta hål.....	10
3.2	Globaliserade terrorister.....	11
3.3	Globaliserade brottslingar.....	12
4	Analys av Sassen.....	13
4.1	Sassen och globala nätverk.....	13
4.1.1	Brytpunkter inom global terrorism.....	14
4.1.2	Global terrorism och dess kapaciteter	14
4.1.3	Den nya strukturerande logiken.....	15
4.2	Sassen och organiserad brottslighet.....	16
4.2.1	Brytpunkter för organiserad brottslighet	16
4.2.2	De kriminellas kapaciteter.....	17
4.2.3	Förklaringskraften i Sassens teori.....	18

5	Analys av Hall och Biersteker	19
5.1	Hall och Biersteker och organiserad brottslighet	19
5.1.1	Centrala politiska och ekonomiska domäner inom organiserad brottslighet	19
5.1.2	Ilicit authority	20
5.2	Hall och Biersterkers teori och global terrorism	21
5.2.1	Centrala politiska och ekonomiska domäner för globaliserade terrorister	21
5.2.2	Moral authority	22
5.2.3	Legitimeringens förklaringkraft	23
6	Slutsatser	24
6.1.1	Slutsatser och slutdiskussion	24
6.2	Slutkommentar	25
7	Referenser	26

1 Inledning

Globaliseringen framväxt under 90 och 00-talen har medfört nya möjligheter för kommunikation mellan människor, företag och organisationer. Samtidigt har transportkostnader minskat i samband med att internationell frakt med containrar har ökat. Dessa nya förutsättningar för internationell handel har däremot också öppnat dörrar för individer och organisationer vars intentioner inte är kompatibla med den ”legala” världens intressen.

Nya kommunikationsformer har således även skapat nya former av samarbeten mellan politiska och ekonomiska aktörer, som idag utgörs av allt från terroriststämplade organisationer likt Hezbollah och Al Qaida, till rena maffiaorganisationer likt den ”Gyllene Triangeln” i Mexiko och Camorran i Neapel.

Nyheter om terroristattentat i ett ökande antal länder och ett ständigt framflyttande av gränser för smuggling, trafficking och annan organiserad brottslighet på samtliga kontinenter, utgör idag en del av vår vardag. Men eftersom det numera dagligen går att läsa om de politiska effekter dessa olika organisationer har på många platser i världen, väcks även frågan kring hur omfattande och utvecklat samarbetet organisationerna emellan egentligen är. Även om många fallstudier existerar gällande utvalda aspekter av den illegala världen finns idag väldigt lite övergripande forskning inom ämnet. Inom antropologi, sociologi och ekonomi har samarbetet mellan organiserad brottslighet och rena terroristorganisationer däremot uppmärksammats under en längre period, något som i förlängningen även gett utdelning för statsvetenskaplig forskning. Forskningen inom ämnet går i regel under benämningen Crime-Terror-Nexus studies, men är fortfarande mycket begränsad i sin omfattning.

Men vad finns det då för konkreta exempel på denna form av samarbete? Frågan är naturligtvis inte lätt att besvara och är kanske en av anledningarna till att forskningsresultaten fått ligga i träda. Ett konkret och väldigt aktuellt exempel är däremot den uppmärksammade Mumbai-attacken i november 2008. På grund utav att en av de självmordsinriktade terroristerna överlevde attacken och snabbt kunde förhöras, avslöjades tidigt detaljer kring hur en internationell terrorist rekryteras. Det framkom att terroristen, vars namn var Mohammed Ajmal Kasab inte hade rekryterats från en madras eller en moské, utan på en pakistansk marknad för illegal vapenhandel.¹ Kasab hade heller inte varit religiöst eller politiskt engagerad innan rekryteringen, utan var istället småskaligt kriminell.

¹ ”Bombay-terrorist berättar för polisen.” DN 2008-12-14

Denna detalj kan tolkas som ytterligare en pusselbit i den globaliseringsprocess som fått forskare likt Tamara Makarenko att påpeka behovet av en omdefiniering av en rad etablerade politiska fenomen och begrepp. Var går idag gränsen mellan terrorism och organiserad brottslighet?

Internationell organiserad brottslighet har anpassat sig och utnyttjar idag de institutionella luckor som globaliseringsprocessen skapat. Detta har skapat en serie effekter för den legala världen som inte existerat tidigare. Fallerade stater blir ofta offer för sådan verksamhet och här kan listan på exempel göras lång. Men kan redan etablerade teorier med tydlig statsvetenskaplig anknytning kring globaliseringens effekter hantera denna skuggvärld av nya samarbeten och relationer på ett fruktbart sätt? Det är det jag vill undersöka i denna uppsats.

1.1 Syfte

Min uppsats syftar till att göra en överblickande undersökning av samarbetet mellan organiserad brottslighet och terrorstämplade organisationer. Då en mer fördjupande undersökning av detta samarbete av skäl som relaterar till uppsatsens omfattning inte är möjlig kommer jag att avgränsa undersökningen till sambandet mellan utvalda delar av den illegala verksamheten inom organiserad brottslighet, samt även begränsa undersökningen till endast tre terrorstämplade organisationer. Uppsatsen kommer genom användandet av två globaliseringsteorier att undersöka olika påståenden gällande "the crime-terror nexus" för att slutligen kunna producera egna slutsatser angående detta samarbete. Dessa två teorier kommer att utgöras av Saskia Sassens globaliseringsteori som återfinns i boken *Territorium, makt, rättigheter - Sammansättningar från medeltiden till den globala tidsåldern*, samt Hall och Bierstekers teori angående globalisering och privata aktörer ur boken *The emergence of private authority in global governance*. Dessa teorier kommer jag att presentera mer genomgående i mitt teoretiska kapitel. Vad gäller de aspekter av brottslighet och terrorism som jag valt för att avgränsa min undersökning har jag delat upp mina undersökningsobjekt i två kategorier. Vad gäller organiserad brottslighet har jag valt att undersöka vapensmugglare, traffickers samt drogmugglare. Dessa tre kommer däremot att studeras som ett enhetligt nätverk för att bilda det mer hanterliga begreppet organiserad brottslighet. Anledningen till denna uppdelning är att skiljelinjerna mellan dessa tidigare åtskiljda marknader enligt Makarenko inte längre existerar. Vad gäller globaliserad terrorism har jag valt att studera tre organisationer med anknytning till religiös och politisk islamism. Dessa tre har valts utifrån möjlighet till tillgång av källmaterial gällande samtliga tre organisationer samt att alla tre enligt

amerikanska Drug Enforcement Administration idag bevisligen agerar i samarbete med organiserad brottslighet.²

1.2 Frågeställning

Då min uppsats är av teoriprovande karaktär utgår således även min frågeställning utifrån de globaliseringsteorier vars respektive förklaringskraft jag vill undersöka. Min frågeställning lyder som följande:

Kan Biersteker/Hall och Saskia Sassens globaliseringsteorier förklara anledningarna till samarbetet mellan organiserad brottslighet och islamska terroristorganisationer och vilken av dessa teorier bär starkast förklaringskraft?

Att ställa teorier mot varandra i syfte att uppskatta deras fruktbarhet kan naturligtvis ifrågasättas. Jag anser däremot att ett sådant upplägg kan bidra till att ytterligare utvärdera Sassens och Hall/Bierstekers bidrag till statsvetenskapen och samtidigt ge en fördjupad kunskap och insikt i de möjligheter statsvetenskapen har att erbjuda för att flytta forskningsområdet gällande crime terror nexus studies framåt. Genom att lyfta fram för och nackdelar med specifika teoretiska modeller och verktyg kan även arbetet med att besvara huruvida modellerna fungerar i denna nya kontext besvaras och deras eventuella allmängiltiga fruktbarhet bekräftas eller dementeras. Då Sassens teori har ett strukturellt perspektiv kan dess fruktbarhet kontrasteras mot Hall och Bierstekers aktörsinriktade teori med målet att undersöka vilket teoretiskt upplägg som förklarar anledningarna till samarbetet på det mest tillfredsställande sättet. Det är således inte min uppgift att kartlägga i detalj exakt hur detta samarbete ser ut, något som hade krävt en egen kandidatuppsats för att åstadkomma.

1.3 Metod

För att kunna analysera det material jag samlat ihop på ett sätt som gynnar min teoriprovning på ett givande sätt, har jag valt att använda mig av kvalitativ textanalys. Esaiasson väljer att kalla denna form av analysmetod för ”odemokratisk” och i mångt och mycket har han rätt.³ Detta då jag tvingas fokusera på de delar av mitt material som är relevant för det samarbete jag undersöker och bortse från sådant som inte bidrar till min undersökning i någon direkt mening. För att effektivisera en fruktbarhetsprovning av mina valda teorier

² <http://www.usdoj.gov/dea/pubs/cngrtest/ct042402.html> 2008-12-17.

³ Esaiasson, 2003 s 233.

har jag varit selektiv i mitt val av material. Detta då jag studerar samarbetet mellan terrorister och brottslingar utifrån ett globaliseringsperspektiv, ett område där materialet fortfarande är begränsat. Således gynnas min undersökning av en kvalitativ metod. Hall/Biersteker och Sassens teorier har fått styra fokusen i textinnehållet, vilket påverkar analysens genomförande i den mån då resultatet är direkt knutet till den specifika empiri som undersöks och hur källmaterialet tolkas. Detta understryker ytterligare vikten av uppsatsens fokus på teoriernas olika fruktbarhet och att tyngden ligger vid en grundlig genomgång och tolkning av textmaterialet för att ytterligare styrka resultatets tydlighet.⁴ Då jag inte primärt använt mig av förstahandskällor kommer mitt material till stor del att utgöras av sammanfattningar och präglas av forskares egna perspektiv av undersökta nätverksprocesser och finansiellt samarbete mellan olika aktörer. Då förståelsen av min textanalys kräver en del förkunskaper om hur den illegala världens kontaktknytnade fungerar samt definitioner av terrorister och organiserade brottslingar, kommer jag att avsätta ett kapitel för att redogöra för detta.

1.4 Diskussion av tidigare forskning

Då tidigare forskning gällande samband mellan illegala organisationer utgörs av ett fåtal verk har underlaget för min uppsats primärt utgjorts av böckerna *Illicit* av Moisés Naím samt Carolyn Nordstroms *Global Outlaws: Crime Money and Power in the Contemporary World*. Då Nordstrom är antropolog och Naím är ekonom, lider båda böcker delvis av avsaknaden av en tydlig statsvetenskaplig teoretisk anknytning. Både Naím och Nordstrom verkar för att ge läsaren en helhetsbild av den illegala världens konstruktion och skapar därför en god utgångspunkt för en överblickande undersökning. Då författarna inte alltid kunnat ange sina källor och det faktum att många av studieobjekten aktivt verkar för att förbli osynliga har detta ytterligare bidragit till att försvåra min undersökning med hänsyn till källkritik och explicitet. Jag har däremot hela tiden arbetat för att kunna undersöka och värdera det källmaterial som har använts.

Vidare har jag även använt mig av ett större antal artiklar då dessa utgör en stor del av den forskning som idag finns att tillgå i relation till crime terror nexus studies. De utgör bland annat av Tamara Makarenko tillsammans med Jens van Scherpenberg, samt boken *Terronomics* redigerad av Sean S. Costigan och David Gold. Makarenko och Scherpenberg för resonemanget kring behovet av ett nytt perspektiv på samarbetet mellan terrorister och organiserade brottslingar. Dessa grupper bör inte längre studeras individuellt utan visar istället tecken på ökad enhetligt beteende.

⁴ Bergström & Boréus, 2005 s 34.

1.5 Källmaterial

Mitt egna direkta källmaterial bitvis av redogörelser hämtade från statliga myndigheter. Framförallt material från U.S. Department of Justice samt den underordnade U.S. Drug Enforcement Administration.⁵ Att jag framförallt använt mig av amerikanska myndigheter kan förklaras med att dessa tillhör de organisationer och myndigheter i världen som bedriver det mest hårdföra arbetet för att kartlägga det samarbete jag ämnar att undersöka. Även primärkällor är att föredra kommer ämnets natur tvinga mig att delvis förlita mig på sekundärt material. Existerande material gällande terrorism är sedan 2001 minst sagt extensivt. Jag har därför primärt riktat in mig på källmaterial som berör terroristers ekonomiska aktivitet för att här hoppas synliggöra de samband som existerar inom the crime terror nexus. Mitt källmaterial angående globaliserad terrorism utgår framförallt ifrån antologin *Root Causes of Terrorism – Myths, reality and ways forward* redigerad av Tore Björge samt *Terrorists and Terrorism in the Contemporary World* av David J. Whittaker. Dessa böcker ger tillsammans en fördjupad inblick i den islamska terrorismens historiska utveckling, politiska och ekonomiska taktik och strategi samt ideologi i den globaliserade tidsåldern. Då jag varit i behov av fördjupad kunskap om Hezbollah har jag använt mig av *Hezbollah – A short History* av Augustus Richard Norton.

1.6 Disposition

Jag kommer nu fortsätta med presentationen av den teori jag ämnar att använda mig av. Detta då min frågeställning kräver en grundlig genomgång av båda teorier. Efter detta följer ett kortare bakgrundskapitel som är tänkt att ge läsaren en fördjupad inblick i hur the crime terror nexus är konstruerad. Bakgrundskapitlet innehåller även definitioner av globaliserad brottslighet och terrorism. Vad gäller analysen har jag valt att presentera min studie, uppdelat efter den teoretiska modell jag prövar och börjar således med Sasskia Sassens strukturella teori. Analysen kommer även att sammanfattas med en uppskattning av de båda teoriernas fruktbarhet i relation till crime terror nexus studies, inklusive eventuella brister och fördelar som varje teoretisk modell innehåller. Avslutningsvis summerar jag kortfattat mina resultat och bygger sedan vidare mitt avslutande kapitel med ett kortare stycke innehållande en slutkommentar. Detta då jag anser detta speciellt relevant pga. det berörda forskningsområdets ringa omfattning inom statsvetenskapen i skrivande stund.

⁵ <http://www.usdoj.gov/index.html> , <http://www.usdoj.gov/dea/index.htm> 2008-12-18

2 Teori

2.1 Saskia Sassens makt territorium och rättigheter

Saskia Sassen har valt att göra en övergripande studie av globaliseringen i sin bok *Territorium, makt, rättigheter - Sammansättningar från medeltiden till den globala tidsåldern*. Med hjälp av förändringsanalys har hon valt att teoretisera kring hur just territorium makt och rättigheter har omarbetats och omstrukturerats till nya konstellationer under historiska förlopp. Förändringsanalysen möjliggör en inblick i hur samtliga historiska perioder är beroende av sina föregångare ur ett strukturellt perspektiv. Exempelvis pekar Sassen på de många medeltida institutioner som efter viss förvandling överlevde övergången till eran för nationalstaten.

Sassen menar att det dualistiska perspektiv som idag dominerar hur man studerar globalisering inom statsvetenskap är felaktig. Att ställa nationalstaten mot den globaliserade världen är inte nödvändigt då båda är beroende av varandra och kan existera samtidigt. Globaliseringen är därför inte universell utan endast partiell.⁶ Jag kommer framförallt att använda mig av de delar som diskuterar den pågående fasen mellan nationalstaten och globaliseringens tidsålder⁷

2.1.1 Globala, nationella och subnationella dynamiker

Sassen delar upp globaliseringsprocessen i två typer av dynamiker, de globala och de nationella/subnationella. Globalisering kan därför inte undersökas enbart utifrån dess (i Sassen mening) ytliga kännetecken, så som skapandet av WTO eller internationella domstolar, utan måste även studeras utifrån mer abstrakta nätverkande dynamiker.

Nationella och subnationella nätverksprocesser som är inriktade mot globala målsättningar fungerar många gånger utanför de formella mellanstatliga kanalerna. Dessa utgör därför en betydande del av vår tids globalisering enligt Sassen. Dessa gränsöverskridande aktivistnätverk exemplifieras med politiskt engagemang för demokratiseringsprocesser, människorättsfrågor eller miljöaktivism. Nätverken utgör således en aktiv del av globaliseringsprocessen

⁶ Sassen, 2007 s 12.

⁷ Ibid s 18 – 22.

först då de är engagerade i frågor som bygger på normativa ordningar med en global anknytning. Men då de agerar i en nationell eller subnationell miljö döljs enligt Sassen deras globala aspekter.

För att synliggöra samtliga dynamikers globala aspekter kräver Ssassens förändringsanalys en redogörelse av de historiska förutsättningar som varit kritiska för deras utveckling. Ssassens teoretiska ”modell” har tre grundläggande delar; Kapaciteter, Brytpunkter samt Strukturerande logiker.⁸

2.1.2 Kapaciteter

Kapaciteter bör ses som kollektiva ”resurser” vars egenskaper möjliggör en övergång från en struktur till en annan. Kapaciteter har möjligheten att förändras beroende på vilket sammanhang de sätts in i och kan därför te sig radikalt annorlunda över tid även om de fortfarande kan uppfattas som stabila och kontinuerliga. Kapaciteter spelar således en nyckelroll när de övergår från den suveräna nationalstatens struktur till den globalas. Exempelvis kan institutioner spåras som drivkrafter till strukturförändringar och systemskiften, samtidigt som dessa är svåra att känna igen då deras valens upphör när skiftet infinner sig. Ett exempel på en kapacitet kan vara uppbyggnaden av legitimitet kring den ”av guds nåde” utsedda kungen under senmedeltiden som skapade grunden för den sekulära ledares legitimitet i nationalstaten.⁹

2.1.3 Brytpunkter

Brytpunkter utgörs i regel av ”händelser” som triggar kapaciteter att ändra riktning från en dominerande struktur till en annan. Däremot innebär denna övergång inte att den gamla ordningen helt och hållet upphör. Sassen pekar på behovet av att uppskatta det latinska proverbet ”*Ex nihilo nihil fit*” (ingenting uppkommer från ingenting). Nationella och globala logiker kan således existera samtidigt och olika kapaciteters övergångar kan därför också ske vid olika brytpunkter.¹⁰

2.1.4 Strukturerande logiker

Sassen delar upp historien i tre övergripande perioder. Senmedeltiden, den moderna nationalstaten samt den globala tidsåldern.¹¹ Dessa perioder präglades av

⁸ Sassen, 2007 s 24.

⁹ Ibid s 30.

¹⁰ Ibid s 27.

¹¹ Ibid s 28.

var sin distinkt strukturerande logik där samhället kontextualiserades av en eller flera normativa ordningar. Under medeltiden återfanns flera jämbördigt fungerande ordningar som under nationalstaten ersattes av en dominant normativ ordning. Under den globala tidsåldern har denna enda ordning sedan monterats ner för att åter skapa många splittrade normativa ordningar.¹²

2.2 Hall/Bierstekers privatstyre under globalisering

I sin antologi *Emergence of Private Authority in Global Governance* från 2002 riktar Hall och Biersteker kritik mot den realistiskt präglade synen på internationella relationer.¹³ De menar att globaliseringens främsta nyhet är den ständiga ökningen av icke statliga aktörer som inte är knutna till specifika nationalstater. Teoretiserandet kretsar till skillnad från Ssassens teori kring privata aktörers möjligheter att legitimisera samt utöva makt. Aktörernas makt baseras primärt på kontrollen av utvalda men svårdefinierade politiska och ekonomiska domäner. Dessa legitimeringsprocesser byggs däremot upp på olika sätt beroende på motivationen hos den specifika aktören.¹⁴ I antologin har jag framförallt använt mig av Hall och Bierstekers egna kapitel, samt Mark Juergensmeyers och Phil Williams kapitel kring globala aspekter av terrorister och illegala aktörers nya globala inflytande.¹⁵

2.2.1 Legitimerandet av makt via domäner och politiska frågor

Genom globaliseringen har det blivit möjligt för privata aktörer att utöva legitimerad makt utan att vara knutet till ett specifikt territorium. Hall förklarar:

*That is, they perform the role of authorship over some important issue or domain. They claim to be, perform as, and are recognized as legitimate by some larger public (that often includes states themselves) as authors of policies, of practices, of rules, and of norms*¹⁶

Privata maktaktörer kan således agera kraftfullt politiskt utan att vara knutna till en fysisk plats, territorium eller nation.

¹² Sassen, 2007 s 29.

¹³ Hay, 2002 s 18.

¹⁴ Hall & Biersteker, 2002 s 4.

¹⁵ Ibid s 141, 161.

¹⁶ Ibid s 4.

2.2.2 Moral authority

Kärnan inom moralisk maktutövning är enligt Hall och Biersteker den normativa diskurs som religiös och politisk terrorism skapat med hjälp av sina transcendentala budskap.¹⁷ Dessa budskap teoretiseras vidare av Juergensmeyer som menar att terroristnätverkens målsättningar är att genom religiöst och politiskt motiverat våld bevisa nationalstaters oförmåga att beskydda sina medborgare. Denna oförmåga problematiserar nationalstaters våldsmonopol så som det diskuteras av Max Weber och utgör enligt Juergensmeyer en betydande del av terroristnätverkens legitimeringsprocesser, detta för att kunna etablera sin auktoritet både globalt, nationellt och subnationellt. Nätverk som Al Qaida utgör en del av den helt nya globaliserade terrorismen då dessa saknar en egentlig kärna eller anknytning till ett specifikt territorium. Istället agerar globala terroristorganisationer som privata maktentreprenörer vars finansiering bygger på ett ideologiskt vakuum som den minskade auktoriteten hos nationalstater har skapat.¹⁸ Juergensmeyer menar att bin Ladens uppmaning till sina anhängare att plundra västerländska tillgångar, gör religiös och politisk globaliserad terrorism explicit i hur dess föreställningsvärld ser ut. Krigsförklaringen är inte bara kulturell utan även ekonomisk då den globala sekulära ekonomin anses utgöra ett hot mot de moraliska värden man representerar.¹⁹

2.2.3 Illicit authority

Målsättningen med illegal maktutövning är enligt Phil Williams inte att helt och hållet ersätta den lagliga maktutövning som nationalstaten representerar.²⁰ Istället teoretiserar Williams kring kriminella organisationers ambivalenta förhållande till nationalstaten. För den globala brottslingen utgör staten både ett hot och en möjlighet till att tjäna pengar.²¹ Det primära objektet är ekonomisk vinst, något som realiseras genom kriminell aktivitet. Samtidigt bygger kriminell maktutövning sin legitimitet på subnationell anknytning till medborgare av nationalstater som successivt övergår till att förlita sig på de illegala maktutövarna.²² Williams menar vidare, med empiriska exempel från Ryssland, att kriminella organisationer skapar globala nätverk av två anledningar. Det primära är att tjäna pengar och det sekundära är att skapa strategiska allianser med andra illegala nätverk, icke-statliga organisationer och nationalstater för att kunna motverka att deras verksamhet utsätts för motinsatser på lokalnivå inom de territorium där de etablerat sig.

¹⁷ Hall & Biersteker, 2002 s 15.

¹⁸ Ibid s 16.

¹⁹ Ibid s 146.

²⁰ Ibid s 17.

²¹ Ibid s 161-62.

²² Ibid s 17.

3 Bakgrund och förtydliganden

3.1 Globaliserat samarbete

Det konkreta samarbetet mellan organiserad brottslighet och internationella terroristorganisationer brukar benämnas under samlingsnamnet ”the Crime Terror Nexus”.²³ Samarbetet föddes ur 1990-talets politiska och teknologiska paradigmskiften. Det politiska paradigmskiftet utgjordes av slutet på det kalla kriget. Sovjetunionens kollaps följdes av en internationell liberalisering av handelsregler och ekonomisk politik. Den polära spänningen mellan Sovjet och USA som överskuggat många mindre staters interna politiska konflikter upplöstes likaså och gav upphov till ett ökat subnationellt politisk rivalitet, bland annat på Balkan men även i mellanöstern, Afrika och Latinamerika. Vidare skapade det tekniska paradigmskiftet inom kommunikation oanade förutsättningar för just handel. Kommunikationstekniken möjliggjorde i kombination med den ökande handelsfriheten nya möjligheter för legala aktörer, men likväl illegala nätverk som tidigare fungerat inom relativt låsta nationella förhållanden att expandera. Enligt Moisés Naím fungerar illegal handel idag på en aldrig tidigare skådad skala.²⁴ Samarbetet mellan globala terrorister och global organiserad brottslighet utgörs således framförallt av ett ekonomiskt handelsutbyte med nyttjandet av varandras noder, nätverk och ”know how”.

3.1.1 Nätverk noder och svarta hål

Illegal handel utgör idag därför inte enbart en faktor för ekonomisk destabilisering, utan även ett politiskt hot mot konceptet kring den legala staten p.g.a. de illegala nätverkens omfattning. Problematiken kring så kallade ”failed states” diskuteras ingående av Carolyn Nordstrom som pekar på politiskt och ekonomiskt destabiliserade stater som noder för illegalt samarbete. I dessa renodlade illegala nätverkssamhällen fungerar ingen formell internationell lagstiftning eller reglering, men nätverken har fortfarande möjligheten att fungera i nära relation med områden och subnationella aktörer i stater där sådan reglering

²³ Björger, 2005 s 165.

²⁴ Naím, 2005 s 34.

är implementerad. Således upphäver samarbetet mellan terrorister och organiserad brottslighet avstånd mellan centrum och periferi som muterar förutsättningarna för dessa typer av aktörer.²⁵ Detta har lett Tamara Makarenko att kalla dessa illegala noder för ”svarta hål” där illegala politiska målsättningar muteras med illegala ekonomiska affärsmässiga målsättningar tills det att gränsen mellan terrorister och organiserad brottslighet delvis har börjat suddas ut.²⁶

3.2 Globaliserade terrorister

Även om begreppet terrorism saknar en universellt definierad form finns det i alla fall aspekter av globaliserad terrorism som bär likheter med varandra. Då avsaknaden av bundenhet till en specifik nationalstat eller område är den gemensamma nämnaren återspeglas även detta i den globala islamska terroristens ideologi. Som Alison Jamieson beskriver i *Root Causes of Terrorism* från 2005 började den renodlade ideologin hos globala terrorister överlappa med den globaliserade ”gangsterkapitalismen” bland globaliserade brottslingar då ökade möjligheter för handelsutbyte infann sig dem emellan.²⁷ Globaliserad terrorism kan ironiskt nog även benämnas som en anti-globaliseringsrörelse där globaliseringens amerikanskinfluerande kapitalistiska kultur utgör ett hot mot den egna politiska eller religiösa ideologi samt de kulturella värden man anser sig representera.

Rent empiriskt har forskare likt Jitka Maleckova och Rachel Ehrenfeld med hjälp av statistiskt material påpekat att terrorister som deltar i nätverk med globala målsättningar i regel tillhör medel eller överklass.²⁸ Den enda överrepresenterade yrkeskategorin är studenter med lovande karriärmöjligheter. Således utgörs inte medlemmar och aktivister inom globaliserad terrorism till majoritet av fattiga och utbildade anhängare. Framförallt Maleckova menar att denna sorts terrorism går emot den annars etablerade konsensus att terrorism bör bekämpas tillsammans med bekämpandet av fattigdom. Globaliserad terroristnätverk utgörs istället av välutbildade specialister som med lätthet kan transportera sig samt kommunicera med hjälp av modern teknik, språk och informationsinsamling.

²⁵ Nordstrom, 2007 s 207.

²⁶ Makarenko 2004, s 129–145.

²⁷ Björge, 2005 s 164.

²⁸ Ibid s 36, Costigan & Gold, 2007 s 42.

3.3 Globaliserade brottslingar

I FN-konventionen mot transnationell organiserad brottslighet definieras organiserade brottsliga grupper som:

”a structured group of three or more persons, existing for a period of time and acting in concert with the aim of committing one or more serious crimes or offences [...] in order to obtain, directly or indirectly, a financial or other material benefit.”²⁹

Jamieson beskriver i sin tur global organiserad brottslighet till skillnad från globala terrororganisationer som ideologiskt konservativa. Deras mål är inte att förrinta nationalstaten, för att i sin tur skapa en ny idealstat, utan förespråkar ett bibehållande av status quo med den slutgiltiga målsättningen att försvaga nationalstatens institutioner. Målsättningen är att kunna ersätta lagliga institutioner med sina egna skugginstitutioner med syftet att skapa en (ur illegalt perspektiv) stabil miljö för kriminella verksamhet.³⁰ Jens van Sherpenberg liknar globaliserade kriminella nätverk vid parasiter, då de anpassar sig efter den miljö de befinner sig i, samtidigt som de efterliknar legala verksamheter och företag för att undvika upptäckt, konfrontation eller sociokulturella motreaktioner.³¹ Den kriminella målsättningen beskrivs således som betydligt mer kortsiktig än globala terroristers. Detta kan medföra att organiserad brottslighet både kan hjälpa och motverka terroristorganisationer i den mån det gynnar deras egen verksamhet.

Jamiesons definition bestrids däremot av Makarenko som ser globaliserade brottslingars målsättningar ur det nya nätverksperspektiv som jag tidigare diskuterat under rubrik 3.1.1.

²⁹ http://www.uncjin.org/Documents/Conventions/dcatoc/final_documents_2/convention_eng.pdf 2009-01-12.

³⁰ Björge, 2005 s 166.

³¹ Sherpenberg, 2001 s 2.

4 Analys av Sassen

4.1 Sassen och globala nätverk

Saskia Sassens teori utgår som jag tidigare förklarat utifrån en historisk helhetsblick över hela globaliseringsprocessen, inklusive varför globala/nationella och subnationella nätverk uppstår. Denna inkludering gör Ssassens teori implementerbar på den problemställning jag formulerat. Däremot har Ssassens teori inte direkt skapad för att analysera privata illegala aktörer utan främst inriktad på nationalstater och deras institutioner samt den legala marknadens förändringar. Även om Sassen saknar en explicit teoretisk modell har hon skapat tydliga teoretiska verktyg för att kunna analysera och förklara globaliseringsfenomen.³²

För att kunna använda mig av dessa verktyg måste jag först och främst identifiera den eller de grundläggande brytpunkter som lett just terrorism och organiserad brottslighet in i den globala tidsåldern. När dessa brytpunkter blivit identifierade fortsätter jag med att hitta de primära kapaciteter som spelat en avgörande roll för uppkomsten av samarbete mellan globaliserade terroristnätverk och brottslingar. För att förklara terroristorganisationers samarbete med global organiserad verksamhet måste jag därför främst undersöka terrornätverks kapaciteter som berör dess finansiering. Detta eftersom the "Crime Terror Nexus" framför allt uppstått genom handelsutbyte i syfte att tjäna pengar för att finansiera terrordåd. Denna finansiering ligger på det taktiska stadium som David Whitaker talar om i sin bok *Terrorists and Terrorism in the Contemporary World*. Whitaker menar att globala terrorister agerar utifrån två handlingslinjer, den kortsiktigt taktiska och den långsiktigt strategiska.³³

³² Sassen, 2007 s 25.

³³ Whittaker s 75.

4.1.1 Brytpunkter inom global terrorism

En historisk brytpunkt för internationell terrorism var mordet på kronprins Ferdinand i Sarajevo 1914. Denna händelse visade det politiska potential och påverkan ett attentat kunde ha på en hel värld. Attentatet utlöste i sin tur en konflikt som kom att förändra världen och är också inledningen till det s.k. ”korta 1900-talet” (1914-1990). Nästa teoretiskt märkbara brytpunkt enligt Sassens modell är Sovjetunionens fall. Likt skottet i Sarajevo representerar det tidiga 90-talet en förändring där separatism åter igen kom upp till ytan när isen från det kalla kriget snabbt tinade upp. Skapandet av Al Qaida anser jag också vara en avgörande brytpunkt i terrorismens historia. Al Qaida har om inget annat fungerat som en inspiration för andra terrororganisationer om nätverkandets möjligheter. De representerar således en helt ny form av globalt inriktad terrorism. Händelser kring attentaten mot de östafrikanska ambassaderna 1998 samt flygattacken den 11:e september 2001 som ledde till krigen i Afghanistan och Irak har således placerat globaliserad terrorism på kartan.

4.1.2 Global terrorism och dess kapaciteter

Bland de globaliserade terroristnätverk jag valt att undersöka återfinns Hezbollah, Al Qaida och Hamas. Trots dessa organisationers olika ideologi, målsättningar och utformning går det ändå att identifiera likheter. Båda dessa organisationer är delar av nätverk som sträcker sig till vad amerikanska DEA (Drug Enforcement Administration) brukar benämna som the ”tri border area” och inte minst till Colombia.³⁴ Organisationernas finansiella historiskt etablerade kapaciteter utgörs framförallt av insamlingar till understöd för dessa organisationer. Insamlingarna är ett finansieringsverktyg för terroristorganisationer som har fungerat under en längre period, även innan de avgörande brytpunkter jag redan diskuterat. Således utgör insamlingsinstitutioner en kapacitet som har förändrats radikalt i och med det att den politiskt aktiva diaspora som Norton talar om i sin bok *Hezbollah – A short History* har växt i omfattning samtidigt som kommunikationsteknik både lokalt och internationellt förbättrats och skapat nya möjligheter för ökat samarbete, både med representanterna för terroristorganisationerna i mellanöstern samt knytandet av nya kontakter i Latinamerika.³⁵ Idag beräknas nära på en kvarts miljon människor med arabiskt påbrå bo bara i Colombia, framförallt invandrade från Syrien, Libanon och Palestina.³⁶ Detta nya samarbete har enligt DEA först och främst kopplat samman Hamas och Hezbollahanhängare med FARC gerillan.³⁷ Även i Mexico existerar en stor diaspora av libaneser och här har DEA och amerikanska justitiedepartementet även funnit samband mellan Hezbollah och

³⁴ <http://www.usdoj.gov/dea/pubs/pressrel/pr020502.html> 2009-02-02.

³⁵ Norton, 2007 s 10.

³⁶ <http://www.aljadid.com/features/ArabsMakingTheirMarkinLatinAmerica.html> 2009-02-03

³⁷ Norton, 2007 s 75-100.

mexikanska drokarteller.³⁸ Vidare talar Norton om den sedan länge invandrade arabiska minoriteten i Västafrika. Denna diaspora skapades likt den i Latinamerika så tidigt som på 20-talet, men har behållit en tydlig anknytning till kulturella, religiösa och politiska kopplingar till sina ursprungsländer. Douglas Farah beskriver i sin bok *Merchant of Death – Money, Guns, Planes and the man who makes War Possible* hur Västafrika kom att bli ett veritabelt centrum för illegal handel under det senare delen av 1990-talet. Genom olagliga aktörer som vapensmugglaren Viktor Bout m.fl. smugglades stora mängder ryska vapen in till regionen i utbyte mot naturtillgångar, bland annat de numera världsbekanta ”blodsdiamenterna”.³⁹

Ytterligare kapaciteter som fungerat som resurser för övergången från subnationell verksamhet till globaliserat samarbete mellan terroristnätverk och organiserad brottslighet är de maktformer som präglat ovan nämnda terroristorganisationer. Den hierarkiska struktur som tidigare dominerat dessa organisationers uppbyggnad har i olika grad upphört att existera och ersatts av en mer splittrad cellstruktur. Whittaker menar att exempelvis Al Qaidas ledning inte längre kontrollerar den aktivitet som organisationen tar på sig. Denna splittring kan därför också förklara anledningen till det ökade samarbetet med organiserad brottslighet.⁴⁰

När terroristorganisationer fortfarande var enbart nationellt och subnationellt bundna var således deras kontroll över verksamheten större. Organisationerna hade i regel ett program som riktade medlemmarna mot de målsättningar som ansågs värdefulla nog att eftersträva. Med den globala splittring som till följd av en växande diaspora, globaliserandet av det ideologiska slagfältet samt ökade försiktighetsåtgärder från nätverkens hierarkiska huvud, har nya multipla och lokalt utformade taktiker utformats, med globala konsekvenser. Ideologin har således upphört att vara det centrala i samband med att terroristnätverkens strukturer har decentraliserats. På grund av detta är det möjligt att se hur exempelvis opiumodlandet i Afghanistan minskade med 91% under talibanstyret 2001 samtidigt som Al Qaida handlade i narkotika för att finansiera sin aktivitet ibland annat Latinamerika.⁴¹

4.1.3 Den nya strukturerande logiken

I enlighet med Sassens teori kan omformandet av terroristorganisationers kapaciteter i samband med viktiga brytpunkter i dess historia spåras till den nya dominerande logiken som präglar internationell politik och ekonomi idag. Den strukturerande logik som dominerade när exempelvis Hezbollah grundades på

³⁸ <http://www.infowars.com/us-government-hamas-hezbollah-collaborating-with-mexican-drug-cartels/> 2009-02-16.

³⁹ Farah, 2007 s 29-45.

⁴⁰ Whittaker, 2003 s 29.

⁴¹ “UN Annual Opium Poppy Survey 2001”. 2008-12-23.

1980-talet byggde på en tydlig normativ målsättning, där en specifik normativ ordning eftersträvades.⁴² Även om denna ideologiska strävan fortfarande existerar på det strategiska planet, har den nya cellbildningen av terroristorganisationer skapat en decentralisering av denna ideologiska målsättning på det taktiska planet. Således möjliggörs ökad kontakt med delar av den illegala globaliseringen som tidigare inte varit möjlig.

4.2 Sassen och organiserad brottslighet

4.2.1 Brytpunkter för organiserad brottslighet

Liksom för terrorismen utgör naturligtvis Sovjetunionens fall en central brytpunkt för organiserad brottslighet. Redan under 1980-talet hade däremot antalet kriminella organisationer ökat i form av fängelsegång samt nya etniciteters anammande av den sicilianska modellen "Cosa nostra".⁴³ Den efterföljande liberaliseringen av den internationella ekonomiska politiken medförde många ekonomiska reformer. Minskad reglering gällande internationell handel, kapitalkontroll och tullar, samt i kombination med minskade passagerartransport och varustransportkostnader med containrar och billigare och mer tillgänglig teknik för kommunikation, för att nämna några. Det f.d. Östblocket representerade nya affärsmöjligheter för både interna och externa kriminella organisationer. Ehrenfeld nämner bland annat den sicilianska maffians tidiga intresse för de nya marknader som det f.d. Sovjet erbjöd.⁴⁴ Följden blev en markant ökning av illegala handelsförbindelser, till en början på främst den Eurasiska kontinenten. Demokratiseringen av Ryssland förenklade handelsförbindelser med stora drogproducenter som Afghanistan. Samtidigt utgjorde den östeuropeiska befolkningen en tillgång i olika former av illegal arbetskraft. Naim talar här om det moderna slaveriets framväxt genom human trafficking.⁴⁵

⁴² Norton, 2007 s 11.

⁴³ Costigan & Gold, 2007 s 28.

⁴⁴ Ibid s 31.

⁴⁵ Naim, 2005 s 37.

4.2.2 De kriminellas kapaciteter

Den främsta identifierbara kapacitet inom organiserad brottslighet som övergått från nationalstatens strukturerande logik till den globala är likt terrorismen den maktform som präglade kriminella organisationer genom århundraden. Moisés Naím talar i boken *Illicit* om den förändrade strategin som globaliseringen medfört till den kriminella världen.⁴⁶ Författare likt Jamieson menar att organiserad brottslighet per definition är konservativ. Bibehållandet av status quo kräver mutor och politisk lobbying för att få agera ostört i de regioner man opererar. Detta minimerar också de ekonomiska risker som konfrontation med nationalstaters polis och rättsväsenden innebär.⁴⁷ Utifrån nationalstatens strukturerande logik är detta beteende baserat på ren överlevnadstaktik där inga långsiktiga strategier existerar förutom maximerandet av vinst. Men under den nya strukturerande logiken, med skapandet av flertalet normativa ordningar går det att identifiera nya förhållningssätt till nationalstater och därigenom radikala förändringar i de ”investeringsresurser” som kriminella organisationer alltid använt sig av.

Den illegala handeln är beroende utav ”tvättandet” av pengar. Inkomster från illegal verksamhet är värdelös när de existerar i stora summor och måste därför ”tvättas” för att bli användbara på den internationella marknaden.⁴⁸ Genom köp av fastigheter, ädelmetaller, diamanter eller investeringar, i mindre företag som restauranger eller i lokala politiker och domare, var det tidigare möjligt för kriminella att överleva under den dominerande normativa ordningen. Men med de ökande inkomsterna från ständigt ökad illegal aktivitet under globaliseringen har kriminella organisationer istället börjat investera på allt högre nivåer. Naím poängterar svårigheterna med att beräkna storleken på den globala illegala handeln, men uppskattar att den år 2005 överträffade Japans nationella BNP (dvs. 5000 miljarder USD.)⁴⁹ Detta betyder enligt Naím att en ungefärlig tiondel av den globala BNP: n idag är illegal. Tillgången till detta kapital har bokstavligen förvandlat maktformen i globala kriminella organisationer som idag driver sin verksamhet under liknande hierarkiska former som lagliga multinationella företag. Globaliseringen har medfört en expansion inom de områden där verksamheten bedrivs och en förvandling av de kapaciteter som tidigare verkade för organisationens överlevnad under nationalstatens strukturella logik. Numera investerar organisationerna inte för att bibehålla ett status quo med nationalstater, utan istället för att expandera. Skapandet av egna illegala motsvarigheter till nationalstaters institutioner och kapandet av legala institutioner eller till och med delar av eller hela stater genom investeringar i den politiska sfären är idag således en realitet.⁵⁰

⁴⁶ Naím, 2005 s 137.

⁴⁷ Björge, 2005 s 167.

⁴⁸ Ibid s 170.

⁴⁹ <http://www.moisesnaim.com/illicit/reviews.upi.asp> 2009-03-02.

⁵⁰ Naím, 2005 s 24, Nordstrom, 2007 s 105-115.

4.2.3 Förklaringskraften i Sassens teori

Det främsta i förklaringskraften i Saskia Sassens teori ligger i att den lyckas identifiera den historiska process som både terroristorganisationer och organiserade brottslingar befinner sig i och idag är en del av. Således kan samarbetet mellan dessa nätverk förklaras i relation till det historiska händelseförloppet. Då organiserad brottslighet i sig är mindre spektakulär än terrorism presenterar identifikationen av dess brytpunkter däremot vissa svårigheter. Vad som förblir tydligt är däremot den gemensamma nämnare som återfinns i Sovjetunionens fall och den efterföljande ekonomiska liberaliseringen. Det kan tyckas självklart att med globaliseringen följer ökat samarbete, men Sassens teoretiska verktyg kring brytpunkter lyckas förklara varför kriminella organisationer, vars målsättningar tidigare definierats som konservativa, nu bedriver verksamhet med politiska aktörer med en tydligt subversiv agenda. Genom användandet av kapaciteter görs detta illegala policyskifte direkt explicit. Sassens teori kan förklara den effekt globaliseringen haft på strukturförändringar inom både terroristernas och brottslingars maktformer. Utan ovan nämnda kapaciteter hade det varit lättare att förklara the crime terror nexus genom en ren ideologisk förändring. Möjligen att grupper som Al Qaida skapat nya former av globaliserade målsättningar som bättre kan anpassas till den verksamhet som global kriminalitet representerar, då båda grupper har en gemensam fiende. Sassens kapaciteter lyfter istället fram möjligheten om effekterna av decentraliserat beslutsfattande inom terroristorganisationer, något som inte kräver radikala nya ideologiska förhållningssätt till bland annat narkotikasmuggling eller sexhandel.

Identifikationen av övergången till en ny strukturerande logik bidrar vidare till att förklara det nya samarbete som the crime terror nexus representerar. De subnationella dynamiker som Sassen nämner är inte längre bottennivån i en dominerande normativ ordning med nationella förtecken. Istället utgör denna dynamik i enlighet med Carolyn Nordstroms resonemang en del av en ny global front för kriminell aktivitet, då flertalet normativa ordningar utgör den globala tidsålderns verklighet.

Sassens svaghet är däremot den höga abstraktionsnivå som hon befinner sig på. Till skillnad från Hall och Bierstegers teori kan möjliga skillnader inom olika terroristorganisationers strategier och taktiker vara svårare att upptäcka med så pass klumpiga verktyg. Sassen teori lyckas heller inte gå på djupet med vad som driver, framförallt organiserade brottslingar till att samarbeta med terroristorganisationer när deras målsättningar skiljer sig så radikalt från den inom rent kriminella nätverk. De taktiska och strategiska målsättningar som skiljer dessa grupper åt kommer således i skymundan. Istället ligger teorins fruktbarhetsstyrka i identifikationen av hur gemensamma kontaktytor uppkommit men inte varför dessa fortsätter att blomstra.

5 Analys av Hall och Biersteker

5.1 Hall och Biersteker och organiserad brottslighet

Till skillnad från Sassen teoretiserar Rodney Bruce Hall och Thomas J. Biersteker inte kring globaliseringen i sin helhet. De ser istället enbart till individuella och kollektiva aktörers metoder för att legitimisera maktutövning. Med kompletterande teoretisk fördjupning av Williams och Juergensmeyer lämpar sig detta teoretiska ramverk således ypperligt för undersökandet av samarbetet mellan terrorism och organiserad kriminalitet. Även här saknas det däremot en tydlig teoretisk modell. Hall och Bierstekers skapade teorier kring olika former av illegala aktörers legitimering kommer därför istället bli mina viktigaste verktyg.

Min första uppgift blir att identifiera de domäner som berör de två olika typerna av aktörer. Då organiserad brottslighet är traditionella ekonomiska aktörer och terrorister politiska är jag framförallt intresserad av att identifiera de nya domäner som dessa typer av nätverk har etablerat sig inom, dvs. politiska domäner för brottslingar och ekonomiska domäner för terroristnätverk. Överrensstämmer dessa med den ”authority” de utövar? Utifrån denna identifikation kommer jag sedan att applicera teorin gällande aktörernas respektive ”authority”, ”moral” och ”illicit”.

5.1.1 Centrala politiska och ekonomiska domäner inom organiserad brottslighet

Organiserad brottslighet har historiskt sett framförallt etablerat sig inom den ekonomiska domänen.⁵¹ Dess globaliserade nätverks expansion in i det politiska utgör således ett brott mot det traditionella förhållningssätt till politik som tidigare dominerat kriminell verksamhet. Så vilka politiska domäner har då organiserad brottslighet tagit i anspråk? Enligt Carolyn Nordstrom är de illegala nätverkens utbredning direkt kopplade till bristen på övriga försörjningsmöjligheter i de delar av världen där den deras politiska inflytande blivit störst.⁵² Brottslingar har

⁵¹ Naím, 2005 s 4.

⁵² Nordstrom, 2007 s 17.

således primärt ersatt den legala motsvarigheten till arbetsgivare, på en internationell skala. I kombination med att tidigare åtskiljd kriminell aktivitet konvergerat har nya marknader och nya effektiva handelsförbindelser skapats. Smugglade lyxvaror likt delikatessfiskar och elfenben smugglas tillsammans med droger, vapen, piratkopierad multimedia och sexslavar. Nätverken bringar således nya marknader till regioner som inte tidigare kommit i kontakt med dessa varor. Nätverken blir då den primära inkomstbringaren till ett territorium som inte nödvändigtvis följer de politiska gränsdragningarna, och ibland även hela nationalstater.⁵³

Organiserad brottslighets centrala politiska domäner bygger således på ekonomisk-politiska frågor.⁵⁴ För att säkra sin egen verksamhet utgör även säkerhetspolitiska frågor en naturlig del av den politiska domänen för kriminella nätverk. Kontrollerandet av en stats militär och polis är således imperativ.⁵⁵

5.1.2 Illicit authority

Bland de kriminella nätverk jag valt att inkludera i min studie av organiserad brottslighet innefattas många olika kriminella aktörer, vapensmugglare, drogsmugglare och människosmugglare som tillsammans bildar kriminella nätverk. I dessa nätverk går det att identifiera de delar som Williams teoretiserar kring i aspekt till den subnationella anknytningen. Nordstrom menar att den generella mytbildningen kring organiserad brottslighet har gett upphov till missuppfattningar kring hur dessa nätverk bedriver sin verksamhet.⁵⁶ Generellt utövas våld endast i extrema situationer, då någon i nätverken aktivt sökt konfrontation med en motsatt part. Den illegala handeln, menar Nordstrom, är betydligt mer konfliktfri än den legala. Problem löses i regel genom "icke-konfrontation" där handel mellan två parter helt enkelt upphör p.g.a. bristande förtroende. Denna fredligare metod fungerar enligt Williams teori kring illegalt maktstyre som katalysatorer för ökad subnationell förtroende bland de medborgare som på lokal nivå förväntas vända nationalstaten ryggen i utbyte mot illegala institutioner och makthavare. Skapandet av stabilitet och bibehållandet av de etablerade ekonomiska förhållandena är således imperativt för en sådan territoriell utveckling.

Denna subnationella och territoriella rivalisering med den legala nationalstaten kombineras med introducerandet av nya normer. Illegal maktutövning bygger inte på moral eller etiska värden, något som öppnar dörrarna för nya typer av handel.

⁵³ Nordstrom, 2007 s 111.

⁵⁴ Naim, 2005 s 13.

⁵⁵ <http://www.nytimes.com/2008/10/16/world/europe/16bulgaria.html> 2009-03-12.

⁵⁶ Nordstrom, 2007 s 141.

Då Nordstrom menar att kriminell handel är mindre våldsam än legal handel betyder inte detta att det egentliga lidandet minskar.⁵⁷ Drogmissbruk, sexslaveri och korrumperade politiker bidrar alla till ett ökat internationellt utanförskap för de medborgare som befinner sig i de kriminellas territoriella noder. Detta utanförskap tillsammans med auktoritetens fokus på vinstdrivande verksamhet skapar således en miljö där utökad handel med global religiös terrorism får möjlighet förekomma. Terroristernas ideologiskt motiverade aktivitet krockar helt enkelt inte med den egna ideologin, såvida den inte riktas direkt mot kriminella organisationers egna nätverk och tillgångar.

Vidare kan organiserad brottslighets samarbete med terroristnätverk ses som ett led i den mer långsiktiga strategi som Williams talar om. Det internationella riktandet av fokus på organisationer som begår våldshandlingar på en stor skala uppfattas som ett mer akut hot av nationalstater än organiserad brottslighet. Organiserad brottslighet och dess indirekta understödjande av terroristers våldshandlingar skapar således en garanti för minskad fokus och minskade resurser hos legala institutioner som är ämnade att motverka kriminell aktivitet. För även om ökad hamnsäkerhet leder till ökad risk att göra förluster på illegal handel är dagens olagliga handel så omfattande att nationalstaters försök att reglera den förblir orealistisk att realisera.⁵⁸

5.2 Hall och Bierstekers teori och global terrorism

5.2.1 Centrala politiska och ekonomiska domäner för globaliserade terrorister

De förändringar som global terrorism representerar och som fött samarbetet med kriminella nätverk är terrorismens expansion i ekonomiska domäner. Politisk aktivitet kräver finansiella resurser, men denna aktivitet kan se annorlunda ut beroende på vilken organisation som står vid rodret. Organisationer som Hamas och Hezbollah har en tydligare subnationell förankring till befolkning och medborgare än ideologiskt mer globala organisationer likt Al Qaida.⁵⁹ Denna förankring kräver investeringar och en insamling av finansiella medel för att bibehålla en starkare anknytning till sina anhängare och på så sätt uppnå legitimitet.⁶⁰ Det beräknas att attentatet mot USA den 11:e september kostade Al

⁵⁷ Nordstrom, 2007 s 145.

⁵⁸ Sörby, 2008 s 23.

⁵⁹ Norton, 2007 s. 37.

⁶⁰ Whittaker s 13 – 25.

Qaida ca 500.000 dollar att genomföra.⁶¹ Denna summa kan jämföras med Hezbollah's beräknade inkomster på ca 6 miljarder dollar år 2001.⁶² Traditionellt mer territoriellt bundna terroristorganisationer behöver således en större kassa för att legitimisera sin aktivitet än territoriellt obundna. Ett mer direkt ekonomisk-politisk engagemang, med bibehållandet av egna skolor, sjukhus, polisväsenden och paramilitära styrkor är således dyrare att realisera än de våldsorienterade punktinsatser som Al Qaida kommit att representera efter den 11:e september 2001.

Men oavsett motivation ökar det generella samarbetet mellan organiserad brottslighet och global terrorism som en konsekvens. Enligt Ehrenfeld utgör inte längre kidnappningar och gisslantagningar i utbyte mot lösensummor majoriteten av dessa organisationers finansieringstaktiker. Istället har finansiering i form av utpressning, smuggling av vapen och droger, nätverk för prostitution, kreditkortsbedrägeri och identitetsstöld samt piratkopiering av cigaretter, alkohol, mediciner och multimedia blivit den primära inkomstkällan.⁶³

5.2.2 Moral authority

I takt med ekonomisk expansion (i likhet med organiserad brottslighet) vinner även dessa organisationer politisk makt. Legitimiteten bland dessa organisationer bygger främst på underminerandet av redan etablerade nationalstater. I Hezbollah och Hamas fall är denna målsättning direkt knuten till etablerandet av egna islamiska stater medan Al Qaida är ytterligare globaliserat och har mer abstrakta målsättningar.⁶⁴

Williams teoretiserar kring legitimerandet av moralisk makt genom våldshandlingar som ämnar att visa nationalstaters oförmåga att beskydda sina medborgare och på så sätt tvingas konkurrera om sitt tidigare våldsmonopol. Utifrån denna teoretisering kan en radikaliserings av religiöst och ideologiskt inspirerat våld endast stärka terroristorganisationers egen legitimitet. Whittaker menar att 2000-talet representerar just en sådan radikalisering.⁶⁵ Detta kan enligt Williams teori förklaras med den handlingsfrihet som ett större ekonomiskt inflytande har fört med sig inom dessa organisationer. Tidigare terroristaktivitet präglades i högre utsträckning av terrorhandlingar som ämnade åt att finansiera större och mer våldsamma terrordåd. Denna fördelning av inkomstbringande terrorverksamhet har i och med samarbetet med organiserad brottslighet upphört. Radikaliseringen av våldet kan således direkt kopplas till den ökade ekonomiska verksamheten där kapningar av flygplan med målsättningen att tjäna pengar eller

⁶¹ Costigan & Gold, 2007 s 27.

⁶² Ibid s 34.

⁶³ Ibid s 28 – 29

⁶⁴ Norton, 2007 s 22.

⁶⁵ Whittaker, 2003 s 18.

frigivandet av medlemmar i fängelse istället byts ut mot självmordsattacker. På den subnationella nivån kan denna radikaliseringsuppfattas som mer ”ädel” av de lokala anhängarna och delvis underlätta en utbredning av organisationernas aktiviteter. Detta förklarar således varför terroristnätverk aktivt söker fortsatt samarbete med organiserad brottslighet trots att denna verksamhet många gånger strider mot deras ideologiskt motiverade långsiktiga strategi.

5.2.3 Legitimeringens förklaringskraft

Hall och Bierstekers teori lyckas förhållandevis väl med att förklara de anledningar som skapat det samarbete som kallas ”the crime terror nexus”. Teorin lyckas visa att båda typer av nätverk har tydliga målsättningar för att bygga upp sin egen legitimitet och maktutövning genom att samarbeta med varandra. Terrorister, oavsett grad av globaliseringsnivå, tjänar på ett ekonomiskt utbyte med vad som kan klassas som deras moraliska och ideologiska fiender. Detta verkställs genom att öka det ekonomiska inflytandet. Detta samtidigt som det blir möjligt att radikalisera krigsföringen mot nationalstater och legala regeringar ytterligare.

Likaså ger identifikationen av de nya politiska och ekonomiska domäner som terrorister och brottslingar idag förflyttat sig till en liknande förklaringskraft som den förändringsanalys som präglar Saskia Sassens strukturalistiska betraktningssätt, även om Sassens är betydligt grundligare i sitt teoretiska upplägg om hur dessa förändringar bör identifieras.

Ideologi som motivation för vald strategi och användandet av olika taktiker är således en utav Hall och Bierstekers teoris starkare sidor. Moral authority och Illicit authority kan förklara varför detta samarbete har kommit att blomstra och varför det kommer att fortsätta att växa även i framtiden trots ideologiska motsättningar. Då nationalstatens monopol över handeln har upphört har således terrorister kunnat förändra sin ekonomiska taktik för att radikalisera sina politiskt våldsamma handlingar samtidigt som organiserad brottslighet profiterar på det maktvakuum som uppstått i globaliseringens kölvatten.

6 Slutsatser

Min sammanfattning syftar till att i koncentrerad form presentera de resultat som min analys kommit fram till. Varje teori kommer att behandlas och jag kommer främst att lyfta fram för och nackdelar samt uppskatta om Sassens strukturellt teoretiska perspektiv är mer fruktbart att applicera på mitt undersökningsproblem än Hall och Bierstekers aktörsorienterade modell.

6.1.1 Slutsatser och slutdiskussion

Den globaliseringsteori som enligt min analys av det material jag haft att tillgå förklarar det samarbete som the crime terror nexus innebär så tillfredsställande som möjligt är Saskia Sassens strukturellt inriktade teoretiska modell i relation till brytpunkter, kapaciteter och strukturerande logiker. Detta är ingen självklar uppskattning då båda teorier täcker intressanta aspekter av det undersökta samarbetet. Sassens teoretiska helhetsmodell bär däremot egenskaper som riktar in sig på de faktorer som varit direkt avgörande för uppkomsten av det undersökta samarbetet. Sassens primära styrka ligger i hennes användande av kapaciteter i kombination med förändringar av strukturerande logiker för att förklara hur uppkomsten av nya handelsförbindelser och samarbeten mellan illegala aktörer har genererats. Detta möjliggör en fördjupad analys i hur de båda typer av illegala fenomen drivits samman utan att nödvändiggöra ideologiska eller strategiska förändringar. Förklaringen blir således att terroristernas och kriminellas samarbete uppkommit som en effekt av yttre omständigheter istället för att aktivt ha skapats på aktörsnivå. Detta är naturligtvis att vänta av en strukturalistisk inriktad teori men förklaringskraften blir starkare av att den lyckas ge en generell översikt som förklarar samarbetet mellan islamsk terrorism och vapensmugglare, traffickers samt drogsmugglare.

Däremot förklarar Hall och Bierstekers legitimeringsprocesser bättre varför det nu ligger i båda aktörers intresse att försätta att utöka sitt samarbete. Enligt deras aktörscentrerade teori är det även möjligt att analysera vilka direkta konsekvenser som samarbetet har lett till, d.v.s. en radikaliseringsfaktor av det religiösa och politiska våldet bland de terroristorganisationer jag valt att inkludera. Däremot är det svårt att avgöra om denna bidragande radikaliseringsfaktor är en drivande anledning till varför samarbetet mellan organiserad brottslighet och islam terrorism idag existerar. Vidare utgör inte detta en direkt del av min frågeställning och bidrar därför inte till att styrka Hall och Bierstekers förklaringskraft i relation till denna.

Resultaten av den forskning jag presenterar i denna uppsats presenterar en komplicerad bild av anledningarna till att samarbetet mellan terrorister och organiserad brottslighet har uppkommit som en effekt av globalisering. Då både Sassen och Hall/Bierstekers teorier kan förklara och ytterligare problematisera stora delar av frågeställningen kan ingen av dem på egen hand förklara alla de frågor som crime terror nexus studies ställer.

6.2 Slutkommentar

De globaliseringsteorier jag använde visade sig vara och en vara fruktbara i högre grad än jag hade förväntat mig. Trots mitt ibland bristfälliga material var denna studie till trots ett bevis för att statsvetenskapen har goda möjligheter att studera de illegala strukturer och aktörer som idag agerar globalt. Mer koncisa verktyg för hanterandet av dessa nätverk hade däremot varit välkomna. Information kring icke formella organisationer och institutioner är naturligtvis inte lika explicit och lättillgänglig som dess legala motsatser, mycket av den empiri och textmaterial jag fått utgå ifrån kommer därför från andra akademiska förgreningar. Däremot är brist på insyn ingen anledning till att låta denna typ av forskning falla i händerna på antropologer, kriminologer och renodlade sociologer. Statsvetenskapen bör helt enkelt inte riskera att hamna i kölvattnet inom detta forskningsområde baserat på daterade uppfattningar om var makt bör studeras.

7 Referenser

- Bergström, Göran & Borelius, Kristina, 2005. *Textens mening och makt - Metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Björge, Tore, 2005. *Root Causes of Terrorism. Myths, reality and ways forward*. New York: Routledge.
- Costigan, Sean S. & Gold, David, 2007. *Terrornomics*. Hampshire: Ashgate.
- Esaiasson, Peter & Gilljam, Mikael & Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena, 2005. *Metodpraktikan – Konsten att studera samhälle individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik
- Farah, Douglas, 2007. *Mechant of death. Money, guns, planes, and the man who makes war possible*. New Jersey: John Wiley & Sons Inc.
- Hall, Bruce R. & Biersteker, Thomas J., 2002. *The emergence of private authority in global governance*. London: Cambridge University press.
- Hay, Colin, 2002. *Political Analysis. A Critical Introduction*. New York: Palgrave.
- Makarenko, Tamara, 2004. ” *The Crime–Terror Continuum: Tracing the Interplay between Transnational Organised Crime and Terrorism*”, *Global Crime* Vol 6, Nr 1. s. 130-141.
- Naím, Moisés, 2005. *Illicit*. New York: Anchor books.
- Nordstrom, Carolyn, 2007. *Global Outlaws. Crime, money and power in the contemporary world*. Los Angeles: University of California press.
- Norton, Augustus R., 2007. *Hezbollah. A short history*. New Jersey: Princeton University press.
- Sassen, Saskia, 2007. *Territorium, makt, rättigheter. Sammansättningar från medeltiden till den globala tidsåldern*. Stockholm: Bokförlaget Atlas.
- Scherpenberg van, Jens, 2001. ” *Combating the Terror-Crime-Nexus*”. American Institute for Contemporary German Studies. S. 1-10.
- Svahn, Claes, ” *Bombay-terrorist berättar för polisen*.” DN 2008-12-14
- Sörby, Jenny, 2008, *Container security initiative. En diskursanalytisk tolkning av programmet utifrån teorier om det il/legala*. Lund:
- Whittaker, David J., 2003. *Terrorists and terrorism in the contemporary world*. London: Routledge.

Onlineartiklar

Al Jadid Magazine:

<http://www.aljadid.com/features/ArabsMakingTheirMarkinLatinAmerica.html>
2009-02-03

Information wars:

<http://www.infowars.com/us-government-hamas-hezbollah-collaborating-with-mexican-drug-cartels/> 2009-02-16.

Moisés Naím:

<http://www.moisesnaim.com/illicit/reviews.upi.asp> 2009-03-01

New York Times:

<http://www.nytimes.com/2008/10/16/world/europe/16bulgaria.html> 2009-03-12.

United Nations Crime and Justice Information Network:

http://www.uncjin.org/Documents/Conventions/dcatoc/final_documents_2/convention_eng.pdf 2009-01-12. 2009-01-12

United states department of justice:

<http://www.usdoj.gov/dea/pubs/cngrtest/ct042402.html>, 2008-12-17.

<http://www.usdoj.gov/dea/pubs/pressrel/pr020502.html> 2009-02-02.